

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opggericht 1 januari 1881

Voor het tijdschrift De Ziekenfondsgids van februari 1970 schreef de voorzitter van onze vereniging onlangs een uitvoerig artikel over wezen, omvang en gevaren der kwakzalverij.

Het artikel trok zeer de aandacht. Tal van dagbladen publiceerden er korte of langere uittreksels van. Hieronder volgt het artikel, hier en daar terwille van de plaatsruimte iets bekort.

Het liep de Overheid uit de hand

door A. P. N. DE GROOT, arts

Voorzitter van de Vereniging tegen de Kwakzalverij

HET TERREIN van de kwakzalverij is dermate uitgebreid, dat in dit verband slechts enige zeer summiere opmerkingen kunnen worden gebracht. Een meer uitvoerig — zij het evenmin uitputtend — relaas zal te gelegener tijd als „Open brief aan de leden van de Staten Generaal” verschijnen als die zich gaan buigen over de inhoud van het zoetsappige rapport van de commissie-Peters, uitgebracht na een studie van bijkans vier jaren.

Om enig inzicht in de onderhavige materie te geven moet worden begonnen met een scherpe omschrijving van hetgeen moet worden verstaan onder het begrip: kwakzalverij.

De definitie hiervan, in woordenboeken weergegeven:

1. onbevoegd uitoefenen der geneeskunst,
2. het publiek iets op de mouw spelen, boerenbedriegerij, oplichterij, knoeierij,

geeft de ware betekenis van het woord onvoldoende weer.

Een moderne definitie

IMMERS BIJ deze begripsbepaling zou een wel bevoegde (arts, tandarts, dierenarts) nimmer als kwakzalver kunnen worden gekwalificeerd. Zelfs niet als hij — persoonlijk overtuigd van de waarde van zijn, door de we-

tenschap afgewezen, inzichten — de meest wonderlijke behandelingen zou toepassen.

Een moderne, alles omvattende, definitie, door de Vereniging tegen de Kwakzalverij reeds jaren gepropageerd, luidt: „wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis”.

Deze omschrijving accentueert twee principiële belangrijke punten en wel, dat de kwakzalverij

1. slechts een **bemoeienis** met de de gezondheid is en **geen echte zorg** er voor,
2. wetenschappelijk **niet** verantwoord is.

In zijn proefschrift: „Kwakzalverij en onbevoegd uitoefenen der geneeskunst” kan Dr. L. F. Bakker deze definitie moeilijk accepteren. Hij stelt: „Zeker dient elk geneeskundig handelen gebaseerd te zijn op wetenschappelijke grondslagen, maar wij zijn van mening, dat de kunst daarin niet gemist kan worden en zeker op het terrein van de huisarts en de psychiater een zeer belangrijke, misschien zelfs een overwegende rol speelt.”

De klinische blik

TEGENOVER DEZE zienswijze stellen wij, dat — hoe belangrijk ook de kunst van genezen moge zijn — het

allesoverheersende bij elk geneeskundig handelen het wetenschappelijk verantwoorde ervan moet zijn. Is aan deze primaire eis voldaan, dan zal het resultaat van de behandeling in zeer gunstige zin kunnen worden beïnvloed door de „klinische blik” zoals die door promovendus wordt beoogd met zijn uitdrukking „kunst”. Een handeling, louter en alleen steunend op de „klinische blik” (de „gave”, waarop onbevoegden zich beroepen) moet — bij gemis aan wetenschappelijk verantwoord zijn — als kwakzalverij worden gebrandmerkt.

De — wetenschappelijk gevormde — deskundige zal bij zijn handelingen tot een behoedzame oordeelsvorming komen, bij elk volgend onderzoek eigen inzicht steeds weer kritisch controleren en bij de geringste twijfel aan de juistheid van zijn — aldus gevormde — mening, steeds weer opnieuw gaan oriënteren.

Al dit bedachtzame is aan de kwakzalver vreemd: zonder enige kennis van zaken WEET hij, hij beweert immers van zichzelf, dat hij de „gave” heeft.

Zijn denkproces is allesbehalve logisch, maar berust op allerlei fantasieën, die hij niet nalaat tegenover zijn klanten met aplomb te verkondigen:

VERVOLG OP BLZ. 14

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis is KWAKZALVERIJ

Het liep de Overheid uit de hand

VERVOLG VAN VOORPAGINA

Zenuwen in de knoop

„HET WATER is u over de longen gelopen”, „het vet is op uw hart geslagen”, „uw klieren zijn helemaal verdroogd”, „uw zenuwen zitten in de knoop”, „ik zal met bundeling van krachten, met magnetiseren en handoplegging de zenuwknoopen uit elkaar halen, het slijm doen vervloeien.”

Deze nonsensikale taal blijkt niet alleen bij het grote publiek, maar wonderlijk genoeg ook bij talloze intellectueel geschoolden aan te slaan. Men heeft met deze wonderlijke begrippen klaarblijkelijk generlei moeite en hanteert al dit soort „uitleggingen” met ontstellend gemak.

Het eigen WEZEN van de kwakzalverij moge met het bovenstaande voldoende duidelijk zijn geschetst.

Omgang van de kwakzalverij

WAT DE OMVANG betreft, die het kwaad van de kwakzalverij in de loop der decennia heeft aangenomen, wordt „geschat”, dat het aantal personen, dat per jaar gebruik maakt van de „diensten” van onbevoegden, de 100.000 belopt. Een wetenschappelijk onderzoek hiernaar en naar de diepere beweegredenen van het publiek om zich tot een „genezer” te wenden, is tot heden — helaas — nimmer uitgevoerd. Wel zijn de laatste tijd een paar enquêtes over de omvang van dit kwaad door het N.I.P.G./TNO gepubliceerd, maar deze hebben — om het beoogde doel te benaderen — te weinig diepgang gehad. Om deze reden zijn ze dan ook door de Vereniging tegen de Kwakzalverij als levensgevaarlijk afgewezen.

Velen zijn tekortgeschoten

HET HANDHAVEN van de Wet uitoefening Geneeskunst is in de loop der tijden de Overheid volkomen uit de hand gelopen. Tot het ontstaan van deze chaos hebben verschillende factoren in meerdere of mindere mate bijgedragen. Zonder tē diep hierop in te gaan moge worden geconstateerd, dat schuldig zijn aan het ontstaan van deze zēer ongewenste toestand:

● 1. de OVERHEID zelf en wel omdat ze heeft nagelaten:

a. een apparaat op te bouwen, dat op doeltreffende wijze de handhaving van de Wet uitoefening Geeskunst nastreeft;

b. het publiek doelbewust voor te lichten over de gevaren van de kwakzalverij;

c. haar ambtenaren, aan wie de handhaving van deze Wet is opgedragen voor dit onderdeel van hun taak een behoorlijke scholing te geven.

● 2. de POLITIE, omdat ze in tal van gevallen een onjuist opsporingsbeleid voert in verband met de — op dit terrein wel zeer specifieke — eisen van vooropleiding, die aan haar rechercheurs moeten worden gesteld.

● 3. de JUSTITIE, die bij de rechtspraak in verreweg de meeste gevallen eigen voorlichting door een getuige-deskundige meent kunnen ontberen.

Psychologisch niet geschoold

● 4. DE MEDICUS, die, psychologisch niet geschoold:

a. zijn patiënten niet op de juiste wijze benadert en daardoor — wellicht onbewust en ongewild — de weg naar de kwakzalver effent;

b. bij gebrek aan ervaring geen zakelijk inzicht heeft in het grote gevaar voor de volksgezondheid, dat van de kant van de kwakzalverij dreigt en die, door dit gebrek aan inzicht — te goeder trouw — meent onder bepaalde (niet reële) voorwaarden deze we-

tenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoeienis te mogen en te kunnen accepteren.

● 5. de PATIËNT (of diens familie), die — eigen schuld bewust — weigert een getuigenis à charge af te leggen tegen degene wiens „hulp” vrijwillig werd ingeroepen.

● 6. de KWAKZALVER zelf, de bewuste wetsovertreder, die imponeert door de zekerheid van zijn optreden, de (on)wijze woordenkeus, hierboven reeds gehekeld en de mysterieuze handelingen en die hierdoor appelleert aan de magische inslag van zijn „klanten”.

Het is dringend gewenst, dat naar al deze facetten eindelijk eens een grondig wetenschappelijk onderzoek wordt ingesteld, maar dan op een wijze, die dieper doordringend is dan die waarmede — veelal schriftelijke — enquêtes op dit terrein tot dusverre zijn doorgevoerd.

Gevaren en nadelen

REST NU NOG een bespiegeling over de GEVAREN, die het gevolg kunnen zijn van kwakzalverij. Deze kunnen in twee categorieën worden onderscheiden en wel:

1. nadeel voor het lichamelijk en geestelijk heil van de slachtoffers.
2. financiële uitbuiting van de „klanten”.

VERVOLG OP BLZ. 15

Wisselend gewicht bij WEGEN

ONLANGS HEEFT de Nederlandse Consumentenbond personenweegschalen onderzocht. En wel negentien verschillende exemplaren. De meeste van die weegschalen hadden een schaalverdeling in halve kilo's. „Dit suggereert”, zo wordt in de Consumentengids gezegd, „dat ze het gewicht ook in halve kilo's juist aangeven. Niets was echter minder waar. De meeste weegschalen gaven het gewicht met een afwijking van meer dan 1 kilo aan. Doorgaans werden de afwijkingen groter als de belasting boven de 60 kilo kwam. Soms ook werden de fouten van het begin af aan geleidelijk groter naarmate de belasting zwaarder werd. Ook kwam het voor, dat de afwijking tot een bepaalde belasting vrij klein was en dan ineens veel groter werd. De verschillende exemplaren van eenzelfde schaal reageerden niet altijd eender en zelfs hetzelfde exemplaar gaf bij achtereenvolgend gebruik wel eens verschillen

van een halve kilo te zien”. Er waren slechts twee schalen, die op een nog aanvaardbare wijze aan de eisen voldeden.

Nu fysiotherapeut

HET STAATSEXAMEN voor het diploma heilgymnast-masseur zal dit jaar in december voor de laatste keer worden afgenomen.

Zij die thans nog voor dit diploma studeren, kunnen in de loop van 1970 dit examen afleggen.

Sinds de tweede wereldoorlog zijn duizenden voor dit examen geslaagd; zij hebben daarna in de uitoefening van hun praktijk goede diensten aan de volksgezondheid bewezen.

De opleiding voor heilgymnast werd nin 1965 vervangen door die van fysiotherapeut.

Het liep de Overheid uit de hand

VERVOLG VAN PAG. 14

De schrijver geeft hierna een aantal voorbeelden van gevaarlijke vormen van kwakzalverij. Wij ontleen daarvan, met het oog op de plaatsruimte slechts een paar gevallen.

Een wat oudere vrouw werd een jaar of drie behandeld door een kwakzalver voor hoofdpijn en tranende ogen. Na ziekenhuisopname bleek zij een hersentumor te hebben. Zij kon gelukkig nog worden geopereerd maar zij kon na de ingreep slechts met moeite lopen en was blind aan één oog geworden. Bij tijdig opereren had veel van deze narigheid voorkomen kunnen worden.

Al te mild vonnis

DEZE KWAKZALVER is wél vervolgd. Hij werd — nadat de kantonrechter zich door de Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid als getuige-deskundige had laten voorlichten — tot een fikse boete veroordeeld met daarbij de toezegging, dat, bij herhaling van de overtreding, niet gearzeld zou worden een vrijheidsstraf op te leggen. In hoger beroep werd de uitspraak véél milder.

Naar onze mening was dat een gevolg van het feit, dat de President van de Rechtbank het niet opportuun oordeelde ter voorlichting van zichzelf en van de rechters, eveneens de Geneeskundig Inspecteur als getuige-deskundige op te roepen. Doordat nu de — op medisch terrein belachelijke ondeskundige — beweringen van de rechtskundig raadsman van verdachte onweerlegd bleven werkte de foutieve indruk, door de pleiter bewust verwekt, bij alle toehoorders na. Dit kwam dan ook wel zodanig tot uiting in de uitspraak, dat het rechtsgevoel van ingewijden diep werd geschokt.

Een zeer bejaarde grootvader, aan wie voor zijn open longtuberculose een sanatoriumkuur was aangeraden, had weinig begrip voor de ernst. Hij zag er bovendien als een berg tegen op te moeten kuren. Op advies en aandringen van familie zocht hij raad bij een zeer bekende kwakzalver. Deze verkondigde, dat er van tuberculose geen sprake was, maar dat zijn „klant” slechts lijdende was aan bronchitis. Zijn „klant” kon gerust zijn

kleinkinderen blijven aanhalen als hij daaraan behoefte had. Gevolg: een explosie van tuberculose in de familiekring en bij de naaste omgeving van de lijder.

Vervolging bleef uit

OOK DEZE ONBEVOEGDE is niet voor de kadi gekomen. Dit keer omdat de ambtenaar, belast met de vervolging, niet geïnstrueerd voor dit voor hem zeer vreemde onderdeel van zijn taak, uit onwetendheid niet de juiste weg in dezen bewandelde. Hij verzocht namelijk aan de burgemeester van de plattelandsgemeente — in wie hij het hoofd van de politie ter plaatse zag — een vervolging in te doen stellen.

Zijn Edelachtbare zat waarschijnlijk met de narigheid voor zijn dorpsgenoot danig in zijn maag en deponeerde daarom voorlopig het verzoek tot het instellen van een vervolging maar in zijn bureau-lade. Pas ongeveer een half jaar na dato en na enige rappèls van de officiële instantie bracht hij het op laatstgenoemde te doen weten, dat hij — als hoofd van de gemeente — generlei bemoeienis had met de politiemans ter plaatse, daar deze een rijksfunctie bekleedde.

Artsenbul, ja, ja...

DE RECHERCHE van een gemeente-politie deed een inval in een tandheelkundig instituut wegens vermoeden van wettelijk niet geoorloofde tandheelkundige ingrepen. Bij het onderzoek werd aan de — in deze specifieke materie volkomen ongeschoolde — rechercheur door één van de aanwezigen een artsen-bul te zijnen name getoond met de mededeling, dat hij in deze inrichting belast was met de medische verantwoordelijkheid. Naar aanleiding van deze — in het procesverbaal zonder verdere toelichting vermelde — bijzonderheid werd van een vervolging van genoemd instituut en deszelfs werknemers afgezien.

Pas na geruime tijd bleek, dat de rechercheur op zeer simpele wijze om de tuin was geleid: de ondervraagde persoon was inderdaad de bezitter van het getoonde artsen-diploma, maar... hij verzweeg dat hij wegens ontzetting uit het beroep, niet gerechtigd (meer) was praktijk uit te oefenen.

Ook hier weer ontlieden de wetsovertreders (arts en het verdere personeel) hun gerechte straf

12
mei
dag
van de
verpleging

— ditmaal door een onjuist opsporingsbeleid.

Apparaat wetshandhaving

BOVENSTAANDE VOORBEELDEN — een greep uit vele beschikbare — wijzen alle in één richting: het ontbreken van een apparaat, dat gericht en systematisch werkend, handhaving van bestaande wettelijke bepalingen consequent nastreeft.

Bij de installatie van de — zéér eenzijdig samengestelde — commissie-Peters merkte de toenmalige Staatssecretaris onder meer op:

„Ik zou voorop willen stellen, dat bij de beschouwing van het vraagstuk centraal behoort te worden gesteld het heil van de patiënt, van de zieke mens, die genees-, heel- of verloskundige raad of bijstand heeft en die zich daartoe wendt tot degene van wie hij verwacht, dat deze hem die zal kunnen verlenen.”

Dat de commissie-Peters — na ruim drie en een half jaar ernstige studie — het hier gestelde niet heeft kunnen benaderen bewijst wel het feit, dat ze in haar — in mei 1969 ingediende — rapport de noodzakelijkheid van het creëren van een bovenvermeld apparaat met geen woord heeft aangeduid.

Financiële uitbuiting

OP EEN heel ander vlak ligt het tweede ernstige bezwaar tegen onbevoegde uitoefening der Geneeskunst: financieel buiten enkele wetsovertreders argeloze zieken, die ten einde raad zijn, te eigen bate uit. Deze onscrupuleuze lieden zijn in twee categorieën onder te brengen en wel:

1. zij, die weinig kostbare ingrediënten tegen abnormaal hoge prijzen leveren en
2. zij, die hun slachtoffers niet doeltreffende dure behandelingsmiddelen en -methoden aansmeren.

Het prototype van de eerste groep is wel de beruchte „kruidendokter” van Gasteren.

Het liep de Overheid uit de hand

VERVOLG VAN BLZ. 15

Een gevaar voor zieken-exploitatie leveren verschillende — al dan niet modern of luxueus ingerichte — instituten, die zich erop beroepen een „kuur“-instituut te zijn. Als prototype moge worden herinnerd aan het „kurhaus“ te Horst, gedreven door de modderbadspecialiste „Frau Doktor Beatrice Grimm.

Bij de tweede groep — het aansmeren van niet doeltreffende apparatuur — horen onder meer de volgende gevallen:

1. de klatergouden Japanse magnetische armbanden. De geneeskraft van dergelijke armbanden moet als kolder worden gekwalificeerd.
2. Dan zijn er nog de aardstralen, die door onbevoegden worden benut om zieken grote bedragen uit de zak te kloppen.

Lugubere voorbeelden

TOT SLOT zij nog enige aandacht besteed aan het lot van diegenen, die lijdende zijn aan een van de meest gevreesde kwalen aller tijden, de verschillende vormen van kanker.

De enorme vooruitgang, door de medische wetenschap en de techniek, hebben speciaal op het terrein van de kankerbestrijding zéér gunstig gewerkt. **Mits tijdig herkend en direct op de juiste wijze aangepakt heeft deze — voorheen absoluut ongeneeslijke — ziekte in vele gevallen niet meer die angstwekkende bezwaren van vroeger.** Naar schatting kan — onder bovenvermelde voorwaarden — tegenwoordig een 50% van de patiënten zo niet genezen worden, dan toch minstens aanmerkelijk verbeterd worden.

Met het oog op deze perspectieven moet het als moorddadig worden beschouwd als een onbevoegde op wetenschappelijk niet-verantwoorde wijze volhardt op zijn manier deze ernstige ziekte te lijf te gaan.

- a. Als luguber voorbeeld moge hier worden gewezen op de pseudo-bioloog, de Corsicaan Gaston Naessens, die jarenlang beklagenswaardige patiënten, lijdende aan de — ongeneeslijke — leucaemie (bloedkanker) bedroog door hen met een fictief „serum“ (bestaande uit zout en carbolzuur) in te spuiten.
- b. Eenzelfde droeve geschiedenis herhaalde zich toen de — geschorste — Belgische arts, Louis de Corte in Frankrijk verschillende

leucaemie-patiënten de dood inloeg met een zelf gebrouwen geneesmiddel.

- c. Een derde voorbeeld is „dokter Vierie“, maandenlang alom bekend als de Italiaanse arts, die door zijn wonder serum tegen kanker tal van zielige patiënten van heinde en verre tot zich trok. Totdat bleek, dat zijn middel uit niets anders bestond dan in alcohol opgeloste druppeltjes wijnazijn en tijloostinctuur.

De affaire-Samuels

AL DEZE VOORBEELDEN zijn droevig, maar we moeten ons wel realiseren, dat we voor een wetenschappelijk niet-verantwoorde behandeling van kanker ook dichterbij huis kunnen blijven. Laten we ons maar eens de — destijds geruchtmakende — zaak Samuels herinneren.

Op het rapport van de Voorzitter van de Gezondheidsraad, dr. J. J. Brutel de la Rivère, leverde dr. L. Meins-

ma, destijds directeur van de Centrale Kankerregistratie, in de Haagse Post van 7 september 1963 het volgende commentaar: „Uit het rapport van de voorzitter van de Gezondheidsraad, dat in 1949 verscheen, is voldoende duidelijk geworden, dat de therapie van dr. Samuels van geen enkele waarde is voor kankerpatiënten. Hieruit mag dus worden afgeleid, dat deze therapie zelfs schadelijk geacht moet worden voor kankerpatiënten, die momenteel elders wel met kans op succes zouden kunnen worden behandeld.“

Daarbij is géén woord Frans, maar desniettemin worden tot op de dag van heden in het „instituut“ van deze dr. J. Samuels zieken behandeld volgens de hierboven gewraakte methode.

Aan meerderen van hen wordt — z.g. ter behandeling te hunnen eigen huize — een hoofdfrequentapparaat verkocht voor duizenden guldens met de toezegging, het apparaat tweedehands terug te zullen nemen, indien het om een of andere reden overbodig zou zijn geworden (sic).

A. P. N. DE GROOT

Na 90 jaar: ontwerp wet dierproeven

EEN ONTWERP van de wet op de dierproeven is thans ingediend. En wel negentig jaar nadat voor het eerst de wenselijkheid van een wet ter regeling van de vivisectie in de Staten-Generaal ter sprake werd gebracht. Het wetsontwerp is gebaseerd op een voorontwerp, waarover de Centrale Raad voor de Volksgezondheid een gunstig advies heeft uitgebracht. Wij hebben dit voorontwerp indertijd vermeld.

Er zal een vergunningstelsel worden

ingevoerd. Vergunningen tot het nemen van proeven op dieren zullen alleen worden afgegeven aan instellingen zoals ziekenhuizen en universiteiten. Op het welzijn van de proefdieren zal streng toezicht worden uitgeoefend. Om het betrekken van dieren van de ongeregistreerde handelaren te voorkomen zullen de proefdieren in het algemeen slechts mogen worden betrokken van speciale hiertoe ingerichte fokkerijen. Grote waarde wordt ook gehecht aan het speciaal fokken van proefdieren van uniforme kwaliteit. Bij gebruikmaking van deze dieren kan n.l. met kleinere aantallen worden volstaan. De uitslag van de proef is dan namelijk zekerder en herhaling is dan overbodig geworden.

Dr. Krusinga legt in de Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp de nadruk met name op het belang van methodes ter vervanging van dierproeven. Hij vestigt de aandacht op de mogelijkheden van het gebruik van weefsel- en celcultures en deelt mede dat de ontwikkeling daarvan thans wordt gesubsidieerd.

De Staatssecretaris deelt verder mee, dat hij aan de Minister van Onderwijs heeft verzocht, de universiteiten te wijzen op de wenselijkheid, herhalings- en demonstratieproeven zoveel mogelijk te vervangen door bijv. het gebruik van films.

De Zweedse posterijen gaven onlangs een serie postzegels uit met portretten van de Nobelprijswinnaars uit 1909. Hier de Zwitserse arts Theodor Kocher (1841-1917) een chirurg, bekend geworden om zijn kropoperaties. Hij deelt de zegel met de Duitse filosoof Ostwald.

Wij verorberen jaarlijks 300 à 400.000 kg. acetosal

KRITIEK OP het beleid van de Keuringsraad Openlijke Aanprijzing Geneesmiddelen en Geneeswijzen (KOAGG) is geuit door medewerkers aan het laboratorium voor Artsenijbereidkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Zij hebben er onlangs bij staatssecretaris Kruisinga op aangedrongen om van de „KOAGG” te eisen dat de tekst van het soort advertenties dat zij in hun brief beschreven, wordt geweigerd.

In een aantal landen, aldus Els van Wageningen in het Algemeen Handelsblad meent men dat preventieve controle op dergelijke advertenties niet indruist tegen de grondwet. Art. 30 van de Wet op de Geneesmiddelenwet is nooit in werking gesteld, omdat het in strijd zou zijn met het artikel in de Grondwet over de persvrijheid: „Niemand heeft voorafgaand verlof nodig, om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.”

Is er, vraagt Els van Wageningen, in ons land geen aanleiding over het in dezen volgens haar wel erg formele argument van de persvrijheid heen te stappen en de KOAGG onder jurisdictie van de minister te brengen? In Frankrijk, Italië en Luxemburg bestaat wel een preventieve controle op dergelijke reclame.

In hun brief wezen de medewerkers aan het bovengenoemd laboratorium op advertenties in dagbladen, die het merk Aspro aanbevelen.

Zij waarschuwden de staatssecretaris „dat de fabrikant van dit acetosal bevattende preparaat misbruik maakt van een bij de bevolking levende angst voor de Aziatische griep om een potentieel gevaarlijk middel, dat vele bijwerkingen bezit, als profylacticum aan te prijzen.”

Gevaar: maagbloedingen

ZO LUIDDE de tekst van de advertentie die (terecht!) de verontwaardiging van de medewerkers van het laboratorium opwekt:

„De griep staat voor uw deur! Geheel Europa ligt thans weer in de greep van de griep. In 1957 trof de Aziatische griepexplosie een groot gedeelte van de Nederlandse bevolking. In 1968/69 maakte een nieuw virus wederom overal slachtoffers. Nu in 1970 heeft het A2 virus opnieuw onze grenzen overschreden. En straks misschien ook de drempel van uw huis... De Aziatische griep heeft dezelfde symptomen als een gewone griep (—) Wacht niet tot u deze ziekteverschijnselen aan den lijve ondervindt, maar reageer reeds bij de eerste rillingen (—). Neem twee Aspro's

met een zo heet mogelijke drank en doe dit driemaal per dag.”

Het specialité Aspro, dat gewoon acetosal bevat (het „aspriëntje” zoals de algemene benaming is geworden), is weliswaar een betrekkelijk ongevaarlijk huismiddeltje, maar kan toch enige ernstige bijwerkingen veroorzaken, zoals maagbloedingen. Bovendien is acetosal helemaal geen geneesmiddel tegen of nog minder ter voorkoming van Aziatische griep. Wanneer men bedenkt dat er in Nederland jaarlijks zo'n drie- tot vierhonderdduizend kilo acetosal in tabletten en poeders wordt geconsumeerd, lijkt het niet wenselijk deze

Ongewenste vorm van reclame

hoeveelheid nog eens te gaan opvoeren door het middel aan te bevelen profylacticum tegen griep.

De Spaanse griep

EEN SOORTGELIJKE reclame voor middelen tegen griep deed zich voor in 1918, toen de Spaanse griep aan circa 20 miljoen mensen het leven kostte. Dat was meer dan tweemaal zoveel als het aantal slachtoffers van de gehele Eerste Wereldoorlog, die toen juist ten einde liep. Dat er — ondanks KOAGG — wat betreft het opstellen van sommige reclameteksten sinds 1918 nog niet zo heel veel veranderd is, blijkt uit de volgende advertentie uit die tijd:

„Een voorbehoedmiddel tegen de Spaanse griep. Zorg dat gij niet verkouden wordt; dit is een eerste vereiste. Als gij hoest, niest of keelpijn hebt, pas dan op, want dan behoort gij tot de eersten, op wie de Spaanse griep vat heeft. Bij hen, die een borstaandoening hebben, kunnen zich hoogst ernstige verwikkelingen voordoen; longontsteking behoort dan niet tot de zeldzaamheden. Zorg daarom, intijds uw schijnbare onschuldige verkoudheid te genezen met een krachtig werkend middel als: ABDIJSIROOP (—) Bescherm uw vrouw, Uw kinderen. Uw-zelf door vandaag

nog een flesch Abdijsiroop in huis te nemen. Een paar lepels per dag kunnen verkoudheid en griep voorkomen.

De KOAGG is, wij mogen er nog eens aan herinneren, een privaatrechtelijke instelling, in stand gehouden door de farmaceutische industrie, de dag- en weekbladers en de erkende reclame-bureaus. Deze hebben zich vrijwillig verplicht alle voor het publiek bestemde geneesmiddelenreclame aan medisch-deskundigen vooraf ter goedkeuring voor te leggen.

Sroom nieuwe geneesmiddelen mindert

DE STROOM van nieuwe geneesmiddelen neemt de laatste jaren geregeld af. Het voorlichtingscentrum van de farmaceutische industrie, dat dit verschijnsel signaleert, verklaart dit uit de tempovermindering bij de research van de farmaceutische industrie. Dit is een gevolg van het geleidelijk betreden van terreinen waarop nog veel fundamenteel onderzoek aan de toegepaste research moet voorafgaan.

Ook de voortdurend grotere behoefte bij het beproeven en registreren van nieuwe geneesmiddelen, alvorens zij aan de artsen ter beschikking worden gesteld voor het behandelen van hun patiënten leidt tot een daling van het aantal geïntroduceerde nieuwe geneesmiddelen.

REINIGINGSMIDDELEN

WANNEER speciale W.C.-reinigingsmiddelen samen met bleekmiddelen worden gebruikt, ontstaat het giftige chloorgas en dat kan voor de gebruikster of haar gezinsleden kwalijke gevolgen hebben.

In 1965 heeft de Consumentenbond deze zaak reeds aan de orde gesteld. Hij heeft daarbij aangedrongen op het plaatsen van duidelijke waarschuwingen op de bussen met deze reinigingsmiddelen. De Consumentenbond heeft nu nagegaan hoe de fabrikanten waarschuwen. Helaas, dat blijkt niet erg bevredigend te zijn. Sommigen zetten wel een waarschuwing op de bus, maar op een weinig opvallende manier, anderen waarschuwen helemaal niet. Er zal een verscherping van de wet nodig zijn om de consumenten te behoeden voor ongelukken met deze gevaarlijke middelen.

BELGEN ZIJN BAR BOOS OP VAN DE MOOSDIJK

REQUIEM VOOR den Kwakzalver, zette het Belgische radio- en televisie-weekblad Humo boven het artikel over Van de Moosdijk, dat hier te lande reeds werd gepubliceerd in Televisier. Heel nuttig, dat dit artikel ook in een veelgelezen Belgisch blad kwam. — Van de Moosdijk immers aast thans op slachtoffers in België, nu in Nederland, dankzij de Hilversummer M. Eerenberg en dankzij Willem Duys de spoeling erg dun is geworden.

Onmiddellijk kreeg de redactie van Humo reacties en reeds de volgende week drukte zij een brief af, waaruit blijkt, dat Van de Moosdijk precies dezelfde tactiek volgt als in Nederland met advertenties, die er uit zien als redactionele artikelen.

Men leze slechts:

„Mijn beste dank voor uw reportage over Van de Moosdijk. Aangezien Humo op grote schaal verspreid wordt, zal het vele mensen behoeden voor die kwakzalver. Ik zelf ben er bijna de prooi van geworden. Het hier bijgevoegde artikel verscheen in het gratis aan huis besteld reclameweekblad „Kortrijks Handelsblad“. Wie zou er nu gedacht hebben dat die redactie zulke onbetrouwbare feiten zou publiceren? Maar ja, als ze maar goed betaald worden is 't voor hen gelijk waar het geld vandaan komt, maar dan zouden ze tenminste zo eerlijk kunnen zijn eronder te zetten „ingezonden stuk“ of zoiets. Ik heb daar in geloofd en onmiddellijk geschreven, maar enkele weken later stond er in een ander reclameblad, nl. „Advertentie“, helemaal hetzelfde artikel met foto's en alles, precies hetzelfde. Toen ben ik achterdochtig geworden. Ik dacht bij mijzelf, twee verschillende bladen die verschillende reporters sturen en helemaal dezelfde reportage maken, dat kan toch niet, daar zit iets achter. Ik liet niets meer horen en later kreeg ik weer vanzelf een brief

van Van de Moosdijk (ik sluit ook de twee brieven hierin). Ik vind het gewoonweg schandalig dat die bladen zulke artikels publiceren, zonder na te gaan of er bedrog mee gemeoid is of niet. Begrijpen die mensen dan niet dat er zieke mensen zijn die alles zouden proberen om te genezen? Weten ze dan niet dat er mensen zijn die onnoemelijk lijden en have en goed zouden weggeven om te genezen of van hun pijnen verlost te zijn?

(naam en adres op de redactie bekend)

Van de Moosdijk heeft al in zulk een mate de woede van Belgen, die zich hebben laten verleiden grote bedragen uit te geven voor zijn kruiden gewekt, dat er in Antwerpen vergaderingen worden gehouden van benadeelden. Men bleek zo verontwaardigd over het optreden van de Brabantse kwakzalver, dat er in de eerste vergadering stemmen opgingen om gezamenlijk de bungalow in Gasteren in brand te steken, de ruiten in te gooien en Van de Moosdijk een aframming te geven!

Kappers mogen niet iets medisch doen

ONLANGS HEEFT de staatssecretaris van Economische Zaken, Van Son, een aantal eisen van vakbekwaamheid uit het vestigingsbesluit voor het herenkappersbedrijf geschrapt. Hij deed dit naar aanleiding van stemmen in deze richting uit de bedrijfstak zelf.

Scheren en het behandelen van de baard behoeft de herenkapper niet meer te kunnen. Maar ook is geschrapt: „enige kennis omtrent de meest voorkomende baard- en haarziekten“. Staatssecretaris Van Son is (terecht!) van mening, dat kappers de indruk zouden krijgen, dat zij iets medisch mogen doen.

ONDERZOEK CYCLAMATEN

DE STAATSSECRETARIS van Sociale Zaken en Volksgezondheid, dr. R. J. H. Kruisinga, heeft zijn medewerking verleend aan een gericht onderzoek naar de effecten op de menselijke cel en het nageslacht van chemische stoffen in het leefmilieu van de mens. Het onderzoek zal onder meer worden gericht op een afbraakproduct van cyclamaat, waarvan de scheikundige naam luidt N-hydroxycyclohexylamine.

Het onderzoek geschiedt door het Laboratorium voor Stralengenetica van de Rijksuniversiteit te Leiden, onder leiding van prof. dr. F. H. Sobels, in samenwerking met het Nationale Laboratorium te Oak Ridge in de Verenigde Staten.

Kraamverzorgsters als huwelijkspartners

GEZIEN DE grote behoefte welke aan kraamverzorgsters bestaat en ongetwijfeld zal blijven bestaan, zal een regelmatige aanvulling van het kraamverzorgstersbestand een eerste vereiste zijn. Dit betoogde onlangs staatssecretaris dr. R. J. H. Kruisinga bij de opening van het opleidingsinternaat voor kraamverzorgsters op „De Oosterhof“ te Rijssen.

Een moeilijkheid is dat een kraamverzorgster een zeer gewaardeerde huwelijkspartner blijkt te zijn. Dit is de voornaamste reden waarom het gehele bestand van gediplomeerde kraamverzorgsters binnen een tijdsverloop van drie jaar volledig vernieuwd moet worden, aldus dr. Kruisinga.

Hier komt nog bij dat de behoefte aan kraamverzorgsters toeneemt. Zij blijken thans ook in de klinieken van vroedvrouwenscholen en op kraamafdelingen van ziekenhuizen, een gewaardeerde kracht te worden.

Het aantal kraamverzorgsters bedraagt thans plm. 4000, waarvan er 3400 de volledige kraamzorg thuis geven.

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; E. Mijnaerends, **Tandarts** te Amsterdam; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; J. J. Aukema, Dierenarts te Steenwijk; Mr. J. D. van den Berg, **Rechter** te Arnhem; J. E. Buijer, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te 's-Gravenhage; J. van Baak, **Dermatoloog** te Utrecht; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede, mej. drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. W. Gosker, **Inspecteur van Politie** te Arnhem; J. Noord te Amsterdam.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

BLZ. 18

Abonnement per Jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerenden f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum.